



emcdda.europa.eu

ΠΕΡΙΛΗΨΗ — ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΟ ΘΕΜΑ

Προβληματική χρήση αμφεταμίνης και μεθαμφεταμίνης στην Ευρώπη

Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας

Ετήσια έκθεση 2010: η κατάσταση του προβλήματος των ναρκωτικών στην Ευρώπη

Απαγόρευση δημοσίευσης: μέχρι τις 10 Νοεμβρίου 2010, στις 10:00 π.μ. (ώρα δυτικής Ευρώπης)

Εισαγωγή

Εστιάζοντας στις ευρωπαϊκές χώρες όπου η αμφεταμίνη και η μεθαμφεταμίνη αποτελούν σημαντικό μέρος του προβλήματος των ναρκωτικών, το παρόν Επιλεγμένο θέμα εξετάζει την τρέχουσα κατάσταση υπό το πρίσμα της ιστορικής εξέλιξης της χρήσης αμφεταμινών ⁽¹⁾ από την εισαγωγή των εν λόγω ουσιών ως φαρμάκων στη δεκαετία του 1930. Το παρελθόν της χρήσης αμφεταμινών συνθέτει ένα σύνολο παγκόσμιων αλληλεξαρτώμενων παραγόντων, όπως η διάδοση της ψυχαγωγικής χρήσης ναρκωτικών στη δεκαετία του 1960, η εμφάνιση της ηρωίνης στο ευρωπαϊκό σκηνικό των ναρκωτικών ουσιών στη δεκαετία του 1970, καθώς και γεγονότα τοπικής εμβέλειας όπως η αύξηση της παρασκευής περβιτίνης (μεθαμφεταμίνη) μικρής κλίμακας στην πρώην Τσεχοσλοβακία. Αποτέλεσμα των προαναφερθέντων είναι ότι σήμερα η προβληματική χρήση αμφεταμινών σε ολόκληρη την Ευρώπη σχετίζεται έντονα με τα εθνικά χαρακτηριστικά, πιθανόν περισσότερο από κάθε άλλο είδος διαδεδομένου παράνομου ναρκωτικού.

Αμφεταμίνη και μεθαμφεταμίνη

- Η αμφεταμίνη και η μεθαμφεταμίνη είναι δύο συγγενείς συνθετικές ουσίες που δρουν ως διεγερτικά του κεντρικού νευρικού συστήματος. Λαμβάνονται από το στόμα, διά της εισπνοής ή με ενέσιμη μορφή, ενώ η μεθαμφεταμίνη, ειδικά στην κρυσταλλική μορφή της, μπορεί να λαμβάνεται μέσω του καπνίσματος.
- Λόγω της μεγάλης ομοιότητας των δύο ουσιών, τόσο ως προς τη μορφή, όσο και ως προς τις επιδράσεις τους, συχνά ο χρήστης δεν μπορεί να τις διακρίνει.
- Οι επιδιωκόμενες επιδράσεις τους περιλαμβάνουν ευθυμία, αίσθημα ευφορίας, αυξημένη ενεργητικότητα, διάγνεια, συγκέντρωση, εγρήγορση, κινητικότητα και ομιλητικότητα, βελτιωμένες σωματικές και διανοητικές επιδόσεις, μειωμένα επίπεδα κόπωσης και μειωμένες κοινωνικές ή σεξουαλικές αναστολές.
- Στις επιβλαβείς επιδράσεις τους περιλαμβάνονται η ψύχωση, τα καρδιαγγειακά και αγγειακά εγκεφαλικά προβλήματα, η εξάρτηση, τα ψυχολογικά και ψυχιατρικά προβλήματα, τα λοιμώδη νοσήματα –όταν η χρήση τους γίνεται με ενέσιμη μορφή– και ο θάνατος.

Παρασκευή και διαθεσιμότητα των ναρκωτικών

- Η παγκόσμια παραγωγή αμφεταμινών είναι μεγαλύτερη στην Ευρώπη, καθώς αντιστοιχεί στο 80% του συνόλου των εργαστηρίων παρασκευής αμφεταμινών που εξαρθρώθηκαν το 2008. Στην Ευρώπη, η παραγωγή αμφεταμινών φαίνεται πως εντοπίζεται πρωτίστως στις **Κάτω Χώρες**, την **Πολωνία** και το **Βέλγιο** και σε μικρότερο βαθμό την **Εσθονία**, τη **Λιθουανία** και τη **Γερμανία**.
- Η παράνομη προσφορά μεθαμφεταμίνης στην Ευρώπη εκτείνεται από τοπικά εργαστήρια μικρής κλίμακας, όπου η παρασκευή γίνεται με ερασιτεχνικά μέσα, έως και σε περιορισμένη διεθνή διακίνηση -με

⁽¹⁾ Ως «αμφεταμίνες» αναφέρονται από κοινού η αμφεταμίνη και η μεθαμφεταμίνη.

βάση τα παγκόσμια πρότυπα- ενώ συγκεντρώνεται σε δύο περιοχές: στην Κεντρική Ευρώπη (ιδίως στην **Τσεχική Δημοκρατία**) και στη Βαλτική Θάλασσα.

- Παρότι σε πολλές περιοχές του πλανήτη το κάπνισμα κρυσταλλικής μεθαμφεταμίνης και μεθαμφεταμίνης τείνει να επικρατεί όλο και περισσότερο, στην Ευρώπη η μεθαμφεταμίνη διατίθεται σχεδόν αποκλειστικά σε μορφή σκόνης, και ως εκ τούτου είναι σχεδόν αδύνατο να διακριθεί από την αμφεταμίνη ως προς τη μορφή και την επίδρασή της.
- Πρόσφατα δεδομένα από χώρες της Βόρειας Ευρώπης καταδεικνύουν ότι η μεθαμφεταμίνη τείνει όλο και περισσότερο να αντικαταστήσει την αμφεταμίνη στις αγορές ορισμένων Σκανδιναβικών χωρών και ορισμένων χωρών της Βαλτικής.

Η χρήση αμφεταμινών στον γενικό πληθυσμό

- Έρευνες στον γενικό και στον μαθητικό πληθυσμό καταδεικνύουν σχετικά χαμηλή επικράτηση της χρήσης αμφεταμινών στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Εντούτοις, σε τουλάχιστον πέντε χώρες εκτιμάται ότι πάνω από το 2% των νέων (ηλικίας 15-34 ετών) έχουν κάνει χρήση του εν λόγω ναρκωτικού τον τελευταίο χρόνο: **Τσεχική Δημοκρατία** (3,2%), **Δανία** (3,1%), **Εσθονία** (2,5%), **Ηνωμένο Βασίλειο** (Αγγλία και Ουαλία) (2,3%) και **Βουλγαρία** (2,1%).
- Σε πολλές περιπτώσεις η λιγότερο προβληματική χρήση αμφεταμινών λαμβάνει χώρα σε χώρους ψυχαγωγίας, ιδίως σε εκδηλώσεις χορευτικής μουσικής, όπου η χρήση του ναρκωτικού φαίνεται ότι συνδέεται στενότερα με συγκεκριμένα είδη μουσικής.
- Στους εν λόγω χώρους, τα ποσοστά χρήσης αμφεταμινών μία φορά σε όλη τη ζωή μεταξύ των νέων διαφοροποιούνται σημαντικά, καθώς σε ορισμένες μελέτες κυμαίνονται από 30 έως 70% στην **Τσεχική Δημοκρατία**, την **Ουγγαρία**, τη **Σλοβακία** και το **Ηνωμένο Βασίλειο**.
- Μακροπρόθεσμα υπάρχουν ενδείξεις ότι, τουλάχιστον σε ορισμένες χώρες, οι αμφεταμίνες ενδέχεται να έχουν χάσει έδαφος στους χώρους νυχτερινής διασκέδασης έναντι της κοκαΐνης ή του «έκσταση», ή νέων ουσιών όπως της μεφεδρόνης.

Περιφερειακή ανάλυση του προβλήματος της χρήσης αμφεταμίνης και μεθαμφεταμίνης

- Στις Δυτικές και Νότιες χώρες της Ευρώπης η προβληματική χρήση αμφεταμινών αποτελεί σπάνιο φαινόμενο, ωστόσο εμφανίζεται σχετικά αυξημένη σε ορισμένες χώρες και σε συγκεκριμένους πληθυσμούς προβληματικών χρηστών ναρκωτικών.
- Σε πολλές χώρες της Βόρειας, Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης οι χρήστες αμφεταμινών, πολλοί από τους οποίους κάνουν ενέσιμη χρήση, αντιστοιχούν σε σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού προβληματικών χρηστών ναρκωτικών.
- Αυτή η ευρεία γεωγραφική περιοχή εμφανίζει μια σειρά ευδιάκριτων επιμέρους προτύπων. Στα πλέον χαρακτηριστικά πρότυπα συγκαταλέγονται το συνεχές πρόβλημα της χρήσης αμφεταμίνης -στη **Σουηδία** και στη **Φινλανδία**- και το μακροχρόνιο πρόβλημα της χρήσης μεθαμφεταμίνης -στην **Τσεχική Δημοκρατία**- το οποίο επηρεάζει και τη **Σλοβακία**.
- Στη **Φινλανδία** εκτιμάται ότι οι προβληματικοί χρήστες αμφεταμίνης (το 2005) ανέρχονταν σε 16 296 (12 000-22 000), αριθμός που αντιστοιχεί στα τρία τέταρτα περίπου του συνολικού πληθυσμού προβληματικών χρηστών ναρκωτικών. Σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις για την **Τσεχική Δημοκρατία**, οι προβληματικοί χρήστες μεθαμφεταμίνης το 2008 υπολογίζονται ότι ανέρχονταν σε 21 200 (20 700-21 800) και στη **Σλοβακία** σε 8 083 (5 783-15 742) το 2007. Σύμφωνα με τις κεντρικές εκτιμήσεις για τις τρεις αυτές χώρες, ο αριθμός των προβληματικών χρηστών αμφεταμινών ανά 1 000 κατοίκους ηλικίας 15-64 ετών ανέρχεται σε 4,7 (**Φινλανδία**), 2,9 (**Τσεχική Δημοκρατία**) και 2,1 (**Σλοβακία**).

- Άλλες επηρεαζόμενες χώρες στις εν λόγω περιοχές είναι η **Εσθονία**, η **Λιθουανία**, η **Λεττονία** και η **Νορβηγία**, όπου σε πολλές περιπτώσεις η χρήση των αμφεταμινών είναι ενέσιμη, και η **Δανία**, όπου η χρήση των εν λόγω ναρκωτικών αναφέρεται ότι γίνεται κυρίως διά της εισπνοής.

Τρόποι αντιμετώπισης της προβληματικής χρήσης αμφεταμινών

- Η αποχή από τις αμφεταμίνες δεν θεωρείται απειλητική για τη ζωή και είναι εφικτό να επιτευχθεί πλήρης αποτοξίνωση.
- Οι διαθέσιμες επιλογές θεραπείας για τους χρήστες αμφεταμινών ανά την Ευρώπη αντικατοπτρίζουν συνήθως τα εθνικά πρότυπα και το ιστορικό της προβληματικής χρήσης αμφεταμινών.
- Στις χώρες της Δυτικής και της Νότιας Ευρώπης, τα συστήματα θεραπείας εξειδικεύονται κυρίως στην αντιμετώπιση των αναγκών των χρηστών οπιοειδών, ιδίως μέσω θεραπείας υποκατάστασης.
- Στις χώρες της βόρειας και κεντρικής Ευρώπης που διαθέτουν μακρά ιστορία στη θεραπεία της χρήσης αμφεταμινών, ορισμένα προγράμματα απευθύνονται στις ανάγκες των χρηστών αμφεταμινών.
- Σε ορισμένες άλλες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, η προβληματική χρήση αμφεταμινών αποτελεί σχετικά πρόσφατο φαινόμενο. Ως εκ τούτου, τα συστήματα θεραπείας στις εν λόγω χώρες έχουν αναπτύξει πρωτίστως υπηρεσίες για τους προβληματικούς χρήστες οπιοειδών και φαίνεται να αντιμετωπίζουν δυσκολίες και ελλείψεις όσον αφορά στην αντιμετώπιση των αναγκών των χρηστών αμφεταμινών.